

D i a l o o g

Een cursus in Wonderen, iets voor theosofen?

In haar boek *De Sleutel tot Theosofie* zegt HPB dat in het laatste kwart van elke eeuw een nieuwe geestelijke impuls te verwachten is. Hiertoe zouden de theosofen moeten proberen om het theosofische begrip-penkader algemene ingang te doen vinden. [Sleutel, allerlaatste twee vragen] Dit is niet gelukt.

Persoonlijk beschouw ik het in 1975 gepubliceerde boek *Een Cursus in Wonderen*, dat gebruik maakt van aan het Christendom en de Psychoanalyse ontleende begrippen, als die voorzegde impuls. Waarom?

1. Ik heb nog nooit een spiritueel boek gezien dat zo dik is, zo diepgaand en dat van kافت tot kافت vrijwel consistent blijft in begripgebruik, redeneringen en conclusies.

2. Er is geen speld tussen te krijgen: zijn de premissen eenmaal aanvaard, dan wordt de lezer met onweerlegbare Griekse logica naar een conclusie geleid.

3. Ik kan mijn Theosofische begrippenkader goed verzoenen met hun Christelijke en Psychoanalytische tegenhangers in de Cursus.

4. Ik zie dat er een aantal aanvullingen zijn op Theosofie. Het is dus niet 'meer van hetzelfde', zoals Alice Bailey, maar op een aantal punten waar Theosofie ophoudt, zoals het bieden van een praktische spirituele leerweg, gaat de Cursus verder.

Het staat natuurlijk iedereen vrij om dit boek minder hoog aan te slaan dan ik doe en

andere wegen te bewandelen die voeren naar transformatie. Het lijkt mij echter dom om dit boek te negeren.

Wat is een wonder?

Het boek begint met 50 principes voor wonderen. In de hierna volgende uitleg sluit ik aan bij het 13^e principe: "Wonderen zijn zowel begin- als eindpunten en wijzigen zo de tijdsorde. Ze zijn steeds weer bekrachtigingen van wedergeboorte, die achteruit lijken te gaan maar in wezen vooruit gaan. Ze maken het verleden ongedaan in het heden en bevrijden zo de toekomst."

Om uit te leggen hoe ik dit begrip, moet ik een uitstapje maken naar het moderne sprookje, de sciencefictionfilm. In *Back to the Future* zien we in het begin hoe de hoofdpersoon thuis is met zijn vader en moeder in een bepaalde relatie met zijn buurtgenoten. Dan gaat de hoofdpersoon naar zijn vriend, die een speciale auto heeft gebouwd waarmee je naar een andere tijd kunt rijden. Er duiken dan schurken op die de vriend neerschieten en de hoofdpersoon ontsnapt in die auto naar de jaren vijftig. Daar brengt hij een aantal gebeurtenissen teweeg, die na terugkeer in het heden blijken op het heden te hebben doorgewerkt. Zo op het eerste oog is er niets veranderd. Maar dan blijkt die vriend een kogelwerend vest te dragen, zijn ouders en buurtgenoten blijken een heel ander soort relatie te hebben met elkaar en met hem. De lucht is flink opgeklaard.

Zoiets is een wonder. In de Cursus wordt de analogie met

dit verhaal natuurlijk niet tot het eind gevolgd: het is niet de persoonlijkheid die wonderen teweegbrengt zoals in de film, maar het hoger Zelf. Uitgelegd wordt dat de persoonlijkheid (de Cursus noemt het overigens 'ego') geen belang heeft bij een dergelijk creatief omgaan met tijd. Pas als jij de persoonlijkheid een stapje terug laat doen en een bepaalde loutering ondergaat waarbij vergeving een belangrijke rol speelt, kan op een natuurlijke manier het hoger Zelf een wonder teweeg brengen, waarbij in een *heilig ogenblik* het volgende gebeurt:

1. Nare dingen uit het verleden worden ongedaan gemaakt.
2. Er is een mystieke ervaring (de Cursus spreekt van 'openbaring')
3. De intermenselijke verhoudingen verbeteren spontaan.
4. Er treden gezelingen op in de ruimste zin van het woord.

Kent Theosofie ook zoiets?

Wij theosofen spreken zonder aarzeling over wonderbaarlijke zaken, die wij net als de Cursus opvatten als fenomenen die in overeenstemming zijn met natuurwetten. Wij kennen veel gevallen van helderziendheid, gezelingen, mensen die voorwerpen materialiseerden, in een astraal dubbel elders verschenen enz. Dit wordt meestal verklaard uit een vermogen om elementalen aan te sturen. Helderziendheid heeft betrekking op het occulte feit dat verleden en toekomst in het heden samenvallen. Ook van de elementalen wordt gezegd dat zij geen ruimte of tijd kennen zoals wij dat begrijpen. Dichter

D i a l o o g

dan dit komen wij niet bij het wonder van de Cursus, maar wij komen er ook niet mee in tegenspraak.

Broederschap

Een Cursus in Wonderen is het eerste mij bekende geschrift dat argumenten geeft voor broederschap als middel tot een doel. Binnen de Theosofie ken ik alleen een drietal uitgangspunten: 1) De Meesters zijn hier heel stellig over; 2) Het staat in de doelstellingen van de TS, waar je mee instemde; 3) We zijn allen één. Beschouw daarentegen eens de volgende citaten uit de Cursus:

[T15-I-12] “Je zult dit heilig ogenblik nooit aan de Heilige Geest (*dat is bij ons: Buddhi*) geven ten behoeve van jouw bevrijding, zolang je niet bereid bent om het aan je broeders te geven ten behoeve van die van hen. Want het ogenblik van heiligheid wordt gedeeld en kan niet exclusief het jouwe zijn”

[T22-II-7] “Laat je broeder nu niet in de steek. Want jullie die hetzelfde zijn, zullen niet alléén of anders beslissen. Jullie geven elkaar het leven of de dood; je bent elkaars verlosser of rechter, door de ander een toevluchtsoord of een veroordeling te bieden.”

[T28-IV-3-4] “Hij is niet tot broeder gemaakt door wat hij droomt, noch is zijn lichaam, de ‘held’ van de droom, jouw broeder. Het is zijn werkelijkheid die jouw broeder is, zoals de jouwe dat is voor hem. Jouw denkgeest (*in de Cursus is ‘denkgeest’ de vertaling voor ‘mind’*) en de zijne

zijn in broederschap verbonden. Zijn lichaam en zijn dromen lijken slechts een smalle kloof te vormen, waar de jouwe zich met die van hem hebben verbonden. En toch ligt er geen enkele kloof tussen jullie denkgeesten. Je verbinden met zijn dromen betekent dus hem niet ontmoeten, want zijn dromen willen hem van jou afzonderen. Bevrijd hem daarom, louter door jouw aanspraak op broederschap en niet op angstdromen.”

De innerlijke stem

HPB beveelt aan om de leiding te volgen van de innerlijke stem. Ik citeer:

[Sleutel, hfdst. XII-3-6] B: “Doch hoe kunnen wij zulk een verheven staat bereiken?” Th: “Door onze voorschriften met oordeel in de praktijk toe te passen, onze hogere rede, geestelijke intuïtie en zedelijke overtuiging te laten werken en de inspraken van wat wij noemen de ‘stille zachte stem’ van het geweten te volgen, de stem van ons Ego, die luider in ons spreekt dan de aardbevingen en donderslagen van Jehovah, waarin ‘de Heer niet is.’”

Volgens de Cursus is deze stem zeer specifiek in zijn instructies. Er zijn immers geen graden van belangrijkheid in illusies. Dit betekent dat wij niet kunnen beoordelen of zaken belangrijk of onbenullig zijn. Omdat ons buddhi weet wat er komen gaat, kan iets wat ons onbeduidend lijkt, grote gevolgen hebben. Door onze persoonlijkheid toe te staan zo’n

ingeving als onbenullig af te doen, pakken wij dat niet op en werken zo onze bevrijding tegen.

Kan deze Cursus de plaats innemen van Theosofie?

Zeker niet. Belangrijke levensvragen als ‘waar kom ik vandaan?’ ‘waar ga ik naartoe?’ ‘waarom ziet de wereld eruit, zoals hij eruit ziet?’ ‘wat moet ik doen om gelukkig te worden?’ zijn veel diepgaander en helderder beantwoord in de Theosofie. Ik kan het niet stellen zonder prachtige concepten als het zeventvoudig mensbeeld, de bollen en de rondes, evolutie, de drie grondstellingen of de Hermetische wet. De Cursus is voor mij een zeer welkome aanvulling. Dankzij de Cursus begrijp ik Theosofie beter en tevens kom ik verder met mijn transformatie.

Conclusie.

Ik kan de *Cursus in Wonderen* aanbevelen als een praktische methode om in het dagelijks leven gelijktijdig broederschap te beoefenen en transformatie teweeg te brengen. Mogelijk is het een goed idee om met een aantal theosofen een soort handleiding uit te werken over hoe de theorie van de Cursus spoort met die van de Theosofie, zodat de Cursus in Wonderen en de Theosofie wederzijds enkele van elkaars beperkingen opheffen en tezamen een krachtige spirituele impuls teweegbrengen.

Kees van Asperen

D i a l o o g

“Theosofen zijn theoretisch bezig, weinig praktisch”

De door Femmie Rietdijk-Liezenga aangehaalde stelling: ‘Theosofen zijn theoretisch bezig, weinig praktisch’ in Dialoog (*Theosofia*, nr. 1 – februari 2000) heeft ons aangezet tot de volgende reactie.

Deze stelling bracht ons bij de oprichting van de Theosofische Vereniging. Mevrouw H.P. Blavatsky, die de eerste aanzet voor de Theosofische vereniging gaf, stelde dat de voornaamste bedoeling ervan was om een verandering van bewustzijn te bewerken, om de geesten van deze tijd te desemen, zoals zij het noemde. Zo’n bewustzijnsverandering moet zich in ieder mens persoonlijk voltrekken voordat hij zijn hoogste bijdrage kan leveren aan de maatschappij waarin hij leeft (brief 15 TVN).

“De houding van een theosoof zal altijd die van een bestudeerder van het leven moeten zijn: “Wat kan deze persoon of deze omstandigheid me leren? Wat kan ik van dit probleem leren, zo zouden we naar het leven moeten kijken, en door dat te doen zou ons leven een leven van wijsheid beginnen te worden.” (Annie Besant, brief 1 TVN)

Sinds anderhalf jaar zijn wij aangesloten bij de Theosofische Vereniging Nederland. Langere tijd, ongeveer zes jaar, zijn wij gezamenlijk op zoek naar de zin in ons leven. Eén ieder van ons maakt daarbij een individuele ontwikkeling door, zoals

mevrouw H.P. Blavatsky ook beschrijft. U moet zich voorstellen, dat onze ontdekking van de theosofie een enorme bevestiging heeft gegeven voor de wijze waarop wij bezig zijn.

Wij zijn ervan overtuigd dat de theosofische studie “niet slechts (behelst) het lezen van boeken en het houden van discussies... Maar de studie moet ook licht werpen op de grote problemen van het leven, het probleem van het verdriet, van het ontdekken van de ware betekenis en het ware doel van het leven, enz.” (Radha Burnier, Presidentiële rede, *Theosofia* nr. 2 - april 1999, pag. 46)

Doordat je veel met elkaar onderweg bent, vallen je dingen aan elkaar op en kom je elkaar tegen. Met vallen en opstaan hebben we een vertrouwelijk contact met elkaar verworven, waarbij we elkaar ook op dingen kunnen en mogen aanspreken. Steeds met de intentie om bij elkaar te onderzoeken of we willen blijven zoals we zijn.

Daarbij is voor ons van wezenlijk belang dat wij *samen* onderweg zijn en proberen om ons bewust te worden van ons handelen. Vervolgens kunnen we proberen ons bewustzijn te veranderen. Door met de ander om te gaan, kun je in je eigen spiegel kijken. Zo krijg je zicht op je handelen. Het samenzijn met de ander is onmisbaar omdat wij voortdurend de beperking van ons eigen denken ervaren. En het denken moet ontdaan worden, zo adviseert mevrouw H.P. Blavatsky, van alle ideeën afkomstig “van erfelijk-

heid, opvoeding, en andere leraren”. Het moet fris en vrij zijn om echt te kunnen horen wat er gezegd wordt. Het leven moet aandachtig waargenomen en overdacht worden zodat wat gehoord of gelezen is waar wordt voor jezelf en van belang voor de problemen waarmee je geconfronteerd wordt. (Radha Burnier, Presidentiële rede, *Theosofia* nr. 2 - april 1999, pag. 46)

Een van de problemen waar wij in de dagelijkse praktijk tegenaan lopen is “het aanvaarden van gevolgen van gebeurtenissen die anders uitpakten dan wij verwacht hadden.” Een van de moeilijkste dingen is, zoals H.P. Blavatsky vervolgens aangeeft, om onze beslissingen te herzien nadat de gebeurtenis voorbij is, in het licht van bepaalde andere voorvallen. Zij vraagt ons of “wij ooit (hebben) geprobeerd onze emoties los te maken van het resultaat van de gebeurtenis en (hebben) geprobeerd de conclusies opnieuw objectief te evalueren? Wij hebben onszelf gehypnotiseerd tot het geloven in de juistheid van onze beslissingen.” (H.P. Blavatsky, Wat er ook gebeurt, het is voor onze bestwil, *Theosofia* nr. 2 – april 2000, p. 60).

“Maar er is werkelijk geen ongeval in ons leven, geen ongeluksdag en geen tegenspoed, die niet kan worden herleid tot onze eigen daden in dit of in een ander leven.” (H.P. Blavatsky, *De Geheime Leer*, Deel I, p. 714).

Door de ander kun je uit de hypnose ontwaken en met de ander kun je proberen om de

D i a l o o g

door mevrouw Blavatsky gestelde vragen te beantwoorden. Dat is ook de verantwoordelijkheid die we naar elkaar toe voelen. In die zin voelen we ons broeders en een broederschap zoals die ook in de doeleinden van de Theosofische Vereniging is opgenomen. Voor ons is heel duidelijk dat theosofie "...de wetenschap van het *leven* (is). Theosofie is de wetenschap van de eenvoud. Theosofie is de wetenschap van het geluk. De Theosofische Vereniging brengt die wetenschap terug tot praktische, eenvoudige termen: de wetenschap van broederschap." (George Arundale, brief 3 TVN).

Femmie vraagt zich terecht af of wij ons bewust zijn van onze eigen worsteling of dat we denken dat we het al weten. Onze ervaring is dat je daar elkaar voor nodig hebt. Doordat iemand omziet naar jou, kun je op een blokkade bij jezelf stuiten. Wat er dan verder gebeurt, heb je zelf in de hand. Alleen doordat een ander het vraagt, zal een mens niet veranderen, daar is veel meer voor nodig. Alleen als je wilt veranderen, uit liefde voor jezelf en voor de ander, kunnen blokkades verdwijnen. Door elkaar te bevragen en niet te veroordelen komen we achter de werkelijke motieven van ons handelen. "Het hele leven draait hierom: naar buiten brengen wat in iemands aard verborgen ligt." (Uit de toespraak van Radha Burnier in Australië, gepubliceerd in *Theosofia* nr. 4 – Augustus 1998)

Achter de blokkade zit je eigen pijn en verdriet, die je niet

wilt voelen. Het is de pijn van de liefdeloosheid, die er in je leven is geweest. Toch is het absolute noodzaak dat we de pijn voelen, anders worden we geen vrij mens. Radha Burnier constateert dat er "een algemene tendens in het menselijke verstand (is) om tevreden te zijn met het theoretisch begripen van religieuze en spirituele waarheden, en niet verder te gaan met handelen volgens dat begripen. Dit is omdat het gemakkelijk is een intellectuele studie te verrichten naar het spirituele leven, terwijl de moeite om dat leven te leven vraagt om een sterk doorzettingsvermogen, vastberadenheid, moed, opofferingsgezindheid en andere karaktereigenschappen." (Radha Burnier, Geen woorden maar daden, *Theosofia* nr. 5 – oktober 1999, pag 166)

Als we de liefdeloosheid niet willen voelen, kunnen we niet liefdevol handelen. Wil je het niet voelen, dan word je er keer op keer mee geconfronteerd, dat is de samenhang waarin wij zitten, dat is de kosmische liefde die wil laten voelen dat ze er is. Pas als we de pijn voelen, wordt de gemiste liefde van een vader, moeder, broer, zus of naaste uit het verleden overkomelijk en zijn we in staat om de liefde bij de ander te bevechten in het heden.

Soms voel je je zo beschadigd dat dat niet altijd makkelijk is te voelen. Toch heeft iedereen een taak om hier vertrouwen in te hebben, vertrouwen in de kosmische liefde, die in iedereen aanwezig is. Dat is niet alleen voor jezelf van belang, ook voor

de ander. "Dus, om goed te doen, moeten we datgene wat in ieder levend wezen aanwezig is, helpen te ontplooiën." (Uit de toespraak van Radha Burnier in Australië, gepubliceerd in *Theosofia* nr. 4 – Augustus 1998)

Dingen die we aanvankelijk als negatief ervaren, pakten positief uit. De resultaten komen in werkelijkheid ten goede "aan onszelf en anderen, hoe onwaar dit ook (aanvankelijk) mocht lijken." (H.P. Blavatsky, *De Geheime Leer*, Deel I, p. 643) (*Theosofia* nr. 2 – april 2000, p. 60) "Zo is het maar net: alles wat er ook gebeurt, is voor onze eigen bestwil.", aldus mevrouw Blavatsky.

Met het voorgaande hebben wij getracht om aan te geven wat voor ons theosofie inhoudt en waarin voor ons de werkelijke bestaansgrond ligt van de Theosofische Vereniging.

Tenslotte nog het volgende. Femmie stelt dat veel theosofen, zo niet alle, net als zij proberen de theorie in praktijk te brengen. Ze vraagt hoe het dan komt dat dat niet voldoende overkomt als we met zijn allen, zoals in het ledenweekend van 30 en 31 oktober 1999, op onderzoek uitgaan. Daar zouden wij een vraag aan toe willen voegen: Hoe komt het dat tot op heden niemand, ook niet een deelnemer c.q. deelnemers aan het weekend, op de bijdrage van Femmie heeft gereageerd?

Radha Burnier zegt in haar presidentiële rede het volgende: "In zeer vele groepen over de gehele wereld zijn leden bezig

D i a l o o g

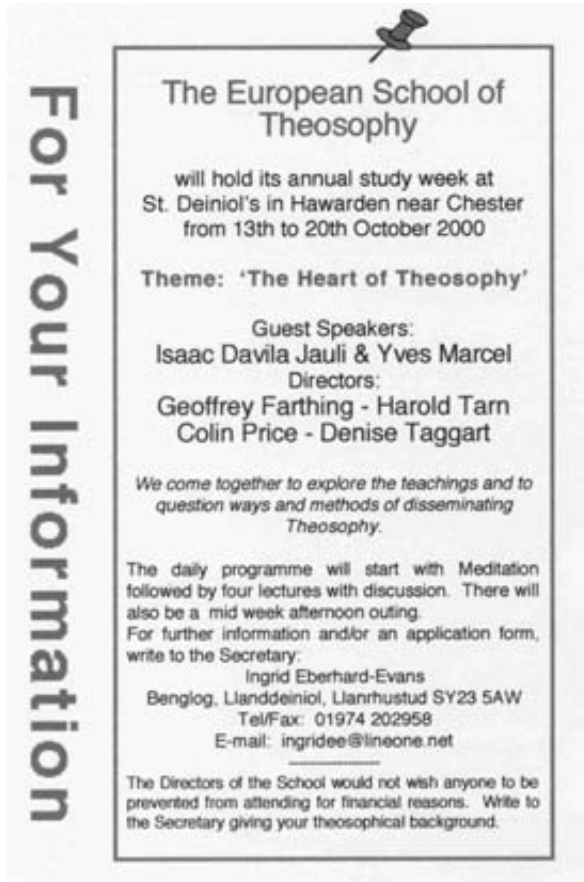
theosofische literatuur te bestuderen en pogen ze grip te krijgen op de essentiële leringen. Maar toch moet er iets missen, want de dynamische verandering waarover H.P.B. het heeft in de geciteerde passage doet zich niet voor. Als de redenerende en waarnemende vermogens en het vermogen om goed te doen

welke, volgens haar, het resultaat zijn van de bestudering van theosofische literatuur, zich zouden ontplooiën in maar een klein percentage van de bestudeerders, dan zou er grotere ijver en intelligente betrokkenheid zichtbaar zijn in onze secties en loges. Veel meer leden zouden zich in allerlei acti-

viteiten storten en verantwoordelijkheid op zich nemen in een geest van altruïsme en hartelijke samenwerking." (*Theosofia* nr. 2 – april 1999, p. 46).

Is dit het antwoord?

Met vriendelijke groet,
Centrum Borne

For Your Information

The European School of Theosophy

will hold its annual study week at
St. Deiniol's in Hawarden near Chester
from 13th to 20th October 2000

Theme: 'The Heart of Theosophy'

Guest Speakers:
Isaac Davila Jauli & Yves Marcel

Directors:
Geoffrey Farthing - Harold Tam
Colin Price - Denise Taggart

We come together to explore the teachings and to question ways and methods of disseminating Theosophy.

The daily programme will start with Meditation followed by four lectures with discussion. There will also be a mid week afternoon outing.
For further information and/or an application form, write to the Secretary:
Ingrid Eberhard-Evans
Benglog, Llanddeiniol, Llanrhustud SY23 5AW
Tel/Fax: 01974 202958
E-mail: ingridee@lineone.net

The Directors of the School would not wish anyone to be prevented from attending for financial reasons. Write to the Secretary giving your theosophical background.